

Universitätsbibliothek Wuppertal

**DIONYSII || LAMBINI MON-||STROLIENSIS RE-||GII
PROFESSORIS,|| IN || Q. HORATIVM FLACCVM EX FIDE
ATQVE || AVCTORITATE COMPLVRIVM LIBRORVM
MANV-||scriptorum à se emendatum, et aliquoties
recogni-||tum, ...**

Horatius Flaccus, Quintus

Frankfurt/Main, 1577

Ode 5: Augusti laudes

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1066](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1066)

A *volucres lacerant, atque exest anxius angor, Aut alia quæuis scindunt torpedine cura.* Pindarus autem *Πυθ. ἰδ. δ.* hoc tantum de Tityo, illum Latonæ stuprum inferre conatum esse, atque iccirco ab eate lis confixum: vt annotauimus ad Oden 14. lib. 2. Commemoratur Horatius Tityum etiam Oda 11. huius lib. *Tityusque vultu Risi inuito.*

NEQUITIÆ intemperantiam quandam, & libidinem rerum Venerearum significat hoc nomen. vtitur Od. 15. huius lib. *Tandem nequitia finge modum tue.* & Saty. 3. lib. 2. *par nobile fratrum, Nequitia & nugis, prauorum & amore gemellum.* & Saty. 2. eiuld. *nos expulsi ille: illum aut nequities, aut vafri inscitia Iuris.*

NEQ. ADDITVS CVSTOS id est, nequitia appositus custos. sicut enim loquitur M. Tull. diuinatione in L. Cæciliam: *Custodem (inquit) Tullio me apponite.* sed licet etiam dicere, maiorem vim hic esse in voce *additus*, quam vulgò putant: nempe *additum* valere idem ferè, quod inimicum, atque infestum: seu affixum, atque ita infestum: quod notatum est à Macrobio lib. 6. Saturn. cap. 4. ad illum locum Virg. *Æn. 6. nec Tencriis addita*

B *Iuno Vsqum aberit.* quo modo locutum antè fuisse Lucilium libro 14. ostendit ille ibidem. Sic Lucilius, *Simihi non prætor fiet additus, atque agitet me: Non male sic ille, vt dico, me extenderet vnus.* In quorum versuum posteriore, vt dicam *ἐν τῆσδ' ὁδῶ* mendum inesse puto: eumque sic emendandum, *Non male sic ille, vt dico, me exenteret vnus.* & subintelligendum, seu repetendum *ἐν τῆσδ' ὁδῶ*, si, hoc modo, *si non, &c.* Sic & Plautus Aulul. *Quem quondam Ioni Iuno custodem addidit:* vbi vulgò legitur, *quem quondam Ioni.* Idem Capt. *Quoi me custodè addiderat herus maior.*

AMATOREM TREC. PIRITH.] Pirithous Ixionis & Dia filius. is (vt est in fabulis) Proserpinam amauit, qua vt potiretur, cum ad inferos socio & adiutore Theseo descendisset, à Cerbero discerptus est. Plutarch. in Theseo scribit, illum Aidonei Molossorum regis filiam amasse, quam pater, Proserpinæ nomine appellarat: cani autem suo Aidoneum nomen Cerbero imposuisse, cum quo filia suæ procos decertare cogebat: Regem autem, cum audisset venisse Pirithoum, non, vt filiam suam vxorem duceret, sed vt raperet, eum cani illi dilacerandum ac dilaniandum obiecit: Theseum in vincula coniecisse. Horat. & hic opinionem vulgi secutus est, & Od. 7. lib. 4. *Nec lethæa valet Theseus abrumpere caro Vincula Pirithoo.* sic & Virg. lib. 6. *Æn. Hi dominam Ditis thalamo deducere adorti, &c.*

AUGVSTI LAVDES.

Ode 5.

Reguli constantia, & ad Pænos reditus.

C *Ælo tonantem credidimus Iouem
Regnare. præsens diuus habebitur*

D *Augustus, adiectis Britannis
Imperio, graubusque Persis.*

*Milésne Crassi coniuge barbara
Turpis maritus vixit? & hostium
(Pro curia, inuersiq; mores)*

*Consenuit focerorum in armis,
Sub rege Medo, Marsus, & Appulus,
Anciliorum, & nominis, & toga
Oblitus, æternaq; Vesta,
Incolumi Ioue, & vrbe Roma?*

*Hoc cauerat mens prouida Reguli,
Dissentientis condicionibus
Fædis, & exemplo trahenti
Perniciem veniens in æuum,*

*Si non periret immiserabilis
Captiuæ pubes: Signa ego punicis*

E *Affixa delubris, & arma
Militibus sine cæde, dixit,*

*Derepta vidi. vidi ego ciuium
Retorta tergo brachia libero,*

*Portasque non clausas & arua
Marte coli populata nostro.*

*Auro repensus scilicet acrior
Miles redibit, flagitio additis*

*Damnum: neque amissos colores
Lana refert medicata fuco:*

*Nec vera virtus, cum semel excidit,
Curat reponi deterioribus.*

*Si pugnat extricata densis
Cerua plagis, erit ille fortis,*

F *Qui perfidis se credidit hostibus:
Et Marte Pænos proteret altero,*

*Qui lora restrictis lacertis
Sensit iners: timuitque mortem.*

*Hic, unde vitam sumeret, inscius,
Pacem duello miscuit. O pudor,*

*O magna Karthago probrosis
Altior Italia ruinis.*

*Fertur pudica coniugis osculum,
Paruosque natos, vt capitis minor,*

*A se remouisse, & virilem
Toruus humi posuisse vultum,*

Donec labentis consilio patres

Firma-

A Firmaret auctor numquam aliàs dato:
 Intérque merentis amicos
 Egregius properaret exsul.
 Atqui sciebat, quæ sibi barbarus
 Tortor pararet. non aliter tamen
 Dimouit obstantis propinquos,
 Et populum reditus morantem,
 Quàm si clientum longa negotia
 Dijudicata lite relinqueret,
 Tendens Venafranos in agros,
 Aut Lacedæmonium Tarentum.

PRÆSENS DIUUS HABEBITUR] Præsens diuus ambiguè dictum: vel vt præsens intelligatur, qui cernitur oculis, & qui adest, cum Iupiter contra ex tonitru & ceteris similibus credatur in cælo esse: vel vt præsens significet eum, qui vim ac potentiam suam expromit ac declarat. Nam vt tonitrua, & fulmina, Iouem præsentem ac potentem esse docent, atque admonent: sic victoriæ Cesaris potentiam, & diuinitatem eius arguunt. vide annot. ad Od. 35. lib. 1. Non admodum dissimile est illud in principio ferè epistolæ ad August. lib. 2. Romulum, Bacchum, Castorem & Pollucem, Herculem post præclara in homines merita vita functos Deorum honorem esse consecutos, atque in cælum sublato: Augusto autem etiam uiuo, ac videnti diuinos honores tribui. Præfenti (inquit) tibi maturos largimur honores.

GRAUIBUSQUE PERSIS] vt Ode 2. lib. 1. Quo graues Persa melius perirent.

TURPIS] refertur ad animum, vt Ode 31. lib. 1. nec turpem senectam Degere. & Od. 37. eiusd. Contaminato cum grege turpium Morbo virorum. & Od. 33. eiusd. Quam turpi Pholoë peccet adultero. epist. 2. lib. 1. Sub domina meretrice fuisset turpis, & excors. epist. ad Quinct. Introrsum turpem, speciosum pelle decora.

C SVB REGE MEDO.] sub rege Persa, & Partho, vt saepe aliàs.

ANCILIORVM, ET NOM.] ancilium à recto ancile, erat vsitatum & verum. Notum est autem, ancilia (quæ erant scuta quædam breuia, numero duodecim) fuisse in æde Martis seruata: ex quibus vnum de cælo lapsum esse credebatur: vt scribit Liuius lib. 1. At Virg. omnia Æneid. 8. & lapsa ancilia cælo Extuderat: vbi tamen Seruius notat, Virgilium numero multitudinis vsu esse pro singulari. De his vide Dionys. Halic. βιβ. β. ῥομ. ἀρχ. & Sex. Pomp. in nomine Mamurij. Dictum est autem ancile ab am, quod idem valebat, quod circum, & cædo. idque confirmant & Sex. Pompeius eo, quem dixi, loco, & Varro lib. 6. de ling. Lat. his verbis, ancilia dicta ab amcisu, quod ea arma erant ab utraque parte, vt pelte Thracum, incisa. nam amcidere, seu ancidere circumcidere est: eoque verbo vtitur Lucret. lib. 3. vt quidem legitur in quibusdam exemplaribus. Omnia iam

seorsum cernes amcisa recenti Vulnere tortari. alij ancilia volunt esse dicta à Græco nomine ἀγκύλον: quod significat curuum, rotundum: quod si probabimus, ancilia scribendum erit per y. Alij, in quibus est Seruius, ancile dictum putant, quasi ἀμφίχειλον, id est, vndique labrum habens: alij quæ si ἀμφίκοilon, id est, vndique cauum. Is, quem iam commemoravi, Seruius ad illum locum Virg. Æn. lib. 7. lenaque ancile gerebat, cum multa tradat de ancili Numa regnante è cælo delapso, tum hunc locum Horatij profert. & Macrob. lib. 1. Saturn. cap. 4. Sed cum legamus, lenaque ancile gerebat, tamen anciliorum ab Horat. relatum est. & nominis autem adiecta copulatione, & excudendum curauit auctoritate fretus cod. Rainut. Card. Faër. Iannoct. trium Vatic. Tornes.

ÆTERNÆQUE VESTÆ] cuius in æde seruabatur ignis æternus: & iccirco custodiebatur à virginibus (vt tradit Dionys. Halic. lib. 2. ῥομ. ἀρχ.) ὅτι τὸ ῥ μὲν ἀμείων παρθένος δ' ἀφάρτων: id est, quia ignis quidem impollutum quiddam est: virgo autem, incorruptum. Quod si ignis ille aliquando interstinctus esset: virginibus à pontifice verberibus afficiebantur. Virg. lib. 4. Æn. Centum aras posuit, vigilemque sacranerat ignem. Excubias diuum æternas. per æternam Vestam igitur, ignis æternus intelligendus est: τὸ ῥ ἀσβεστον: quem vigilem appellat Virg. vbi notat hæc Seruius. Quid est ignis peruigil? excubias deorum. Et sciendum non vacare ratione, vt in aliquibus templis sit ignis peruigil. nam potestates aut terrene sunt, aut aereæ, aut ethereæ. Sed quia ether, ignis est, ideo in atherearum potestatum templis ignis est, vt reddatur eius imago sui elementi. Est autem in templo Iouis, qui ether est: & Minerue, quæ supra aethera est. Vnde de patris capite procreata dicitur. Ad hunc locum pertinet illud M. Tull. ex lib. 2. de legib. Virgines vestales in vrbe custodiunt ignem foci publici sempiternum. sequitur aliquanto post: Cumque vesta quasi focum urbis, vt Græco nomine est appellata, quod nos propè idem Græco interpretatum nomen tenemus, complexa sit: ei colende virginibus præsim, vt aduigilent facilius ad custodiam ignis, & sentiant mulieres, in natura feminarum omnium deum castitatem pati.

INCOLVMI IOVE] incolumi Capitolio: quæ Iouis erat sedes.

MENS PROVIDA REGVLI] mens Reguli: vel simpliciter, consilium Reguli: vel ἀειπρασιχῆς, Regulus. quod loquendi genus Græcis & Latinis poetis valdè vsitatum est. Homer. ὄδυσσ. β. ἱερὴ ἰς Τηλεμάχοιο. ὄδυσσ. η. ἱερὸν μένος Ἀλλυόσιο. idem ἰλ. γ. Πριάμοιο βίη. ἰλ. υ. Διείλοιο βίη πρῶτασιν ἀνάξει. Hesiod. Theogon. Ἀλλὰ ἐἴς ἐδάμασσε βίης Ἡρακλειῆος. Pind. εἰδ. 5. Μεσσανίς δὲ γέροντις δεναθείσα φρένι. Eurip. Phœnix. Ἐποκλέα, κλεινὴν τε Πολυκίχης βίαν. Apollon. ἀργ. α. μέγα τε δένος Ἡρακλῆος. Catull. de Pel. & Thet. nupt. Electos iuuenes, simul & decus innuptarum, id est, innuptas. Lucret. lib. 3. Democriti quod sancta viri sententia ponit. Ibid. Nec tam doctus equi pullus, quam fortis equi vis. Horat. Od. 12. huius lib. Liparai nitor Hebræ Eques ipso melior Bellerophonte. Od. 21. eius. Narratur & prisca Catonis Sape mero caluisse virius. Od.

- A** Od. 3. 1. *Perrupit Acheronta Hercules labor.* epist. ad Iccium lib. 1. *Empedocles, an Sterinij deliret acumen.* Saty. 1. lib. 2. *Virtus Scipiada, & mitis sapientia Lali.* Sat. 2. lib. 1. *maeste Virtute esto, inquit sententia dia Catonis.* eodem fortasse pertinet illud Saty. 7. lib. 1. *Proscripti Regis Rupilius, atque venenum,* id est, Rupilius Regem, hominem purulentum, & fugiendum. Iam de M. Atilio Regulo, hæc M. Tull. off. 3. *M. Atilius Reg. cum consuliterum in Africa ex insidijs captus esset duce Xanthippo Lacedamonio: imperatore autem patre Annibalis Amilcare: iuratus missus est ad senatum, ut nisi redditi essent Pœnis captiui nobiles quidam, rediret ipse Karthaginē. Is cum Romam venisset, utilitatis speciem videbat: sed eam, ut res declarat, falsam iudicauit: quæ erat talis, manere in patria, esse domi sua cum uxore, cum liberis: quam calamitatem accepisset in bello, communi fortuna bellica iudicantem, tenere consularis dignitatis gradum. In senatum venit: mandata exposuit. sententiam ne diceret, recusauit. quamdiu iureiurando hostium teneretur, non esse se senatorem: atque etiam reddi captiuos negauit esse vtile: illos enim adollescentis esse, & bonos duces: se iam consecutum senectute.*
- B** cuius cum valuisset auctoritas, captiui retenti sunt: ipse Karthaginem redijt, neque eum caritas patriæ retinuit, nec suorum. neque tamen ignorabat, se ad crudelissimum hostem, & ad exquisita supplicia proficisci: sed insurandum conseruandum putabat. Hactenus M. Tull. quibus verbis nihil significatur de captiuis Rom. quibuscum Karthaginenses voluerint suos permutari, quosve Regulus vetuerit redimi, cum ostenderet eos, qui sese capi viuos & integros passi essent, numquam bonos milites, postea quam aut redempti essent, futuros. At in primo difert de commutandis captiuis scribitur. Sic enim Cicero, *Regulus primo bello Punico captus à Pœnis cum de captiuis commutandis Romam missus esset, iurassetque se rediturum: primum ut veniat, captiuos reddendos in senatu non censuit: deinde cum retineretur à propinquis & amicis, ad supplicium redire maluit, quam fidem hosti datam fallere.* Idem lib. 3. *Itaque quid fecit? in senatum venit: mandata exposuit: sententiam ne diceret, recusauit: quamdiu iureiurando hostium teneretur, non esse se consulem, non esse senatorem. atque illud etiam, (ostultum hominē, dixerit quispiam, & repugnantem utilitati suæ) reddi captiuos negauit esse vtile. illos enim adollescentes esse, & bonos duces: se iam consecutum senectute, &c.*
- C**

DISSENTIENTIS COND. F. ET EX. TR.] id est, dissentientis à condicionibus fœdis, & ab exemplo trahente perniciem, &c. participium *dissentientis* iunxit cum dandi casu, quemadmodum verba pugnandi, & certandi, suo more. *trahenti* autem legendum esse sententia ipsa declarat: (quam tamen quidam *συκοφαντισίῳ*) idque aliquanto post editionem primam, iudicaram. Sed anteuertit homo candidiss. moribus Gul. Canterus, & prior admonuit libris omnib⁹ inuitis sic esse scribendum, non (vt vulgo legitur,) *trahentis.*

COND. FOEDIS] de permutatione & redemptione captiuorum. attende autem particip. *dissentientis*, iunctum esse cum dandi casu, vt Od. 2. lib. 2. *Dissidens plebi.*

ET EXEMPLO TRAHENTI] hæc est verborum & structura & sententia: Hoc cauerat mēs prouida Reguli, dissentientis à condicionibus fœdis ac turpibus, & ab exemplo trahenti, id est, quod traheret, perniciem in posterum tempus. dicebat Regulus in senatu, redemptionem ac permutationem illam captiuorum non solum re, & in præsentem, sed etiam exemplo & in posterum, turpem & perniciosam esse. tali enim exemplo prodito, multo posthac ignauius milites esse pugnatos, seseque hostium potestati viuos tradituros potius, speranteis futurum, vt redimantur, quam fortiter pugnando morituros. Dicebat exemplum redemptorum captiuorum perniciem secum tracturum in posteram ætatem. Hortabatur, ne periculosam imitationem exempli in posterum proderent. Tale exemplum, quod secum perniciem in posterum tempus traheret non probabat, sed vehementer improbat.

SI NON PERIRET IMMISER.] si non periret iuuentus illa Romana captiua potius, quam militibus Karthaginensibus redditis, redimeretur, indigna, cuius quisquā miseretur: vel, vt alij malunt, nisi iuuenes Karthaginenses necarentur, atque ita non redderentur.

SIGNA EGO PVNICIS] vidi (inquit Regulus) arma, quæ militibus nostris sine cæde fuerunt adempta, delubris affixa. Est autem flagitium insignis arma abijcere, aut amittere sua propemodum voluntate, nulloque vulnere nec accepto, nec illato, vt sup. ad Od. 7. lib. 2.

DEREPTA] id est, detracta. lib. Iannoct. habet *arrepta*. fortasse legendum *Erepta*. vulgata autem scriptura, *direpta*, mendosa est.

VIDI EGO CIVIVM] solent captiuorum manus & brachia à tergo reuinciri, vt epistol. 1. lib. 2. *Mox trahitur manibus regum fortuna retortis.* Homerus il. φ. τὸς ἐξήχθη θύραζε, πεθηπότας ἦν τε νεβρός. Δῖος δ' ὀπίσω χεῖρας εὐτμητοῖσι ἰμάσσι. id est, eos autem foras eduxit, expauefactos, tamquam hinulos. Manus autem in tergum loris reuinxit. & Demost. orat. ἀπὸ τῶν ἀσπυροῦν. ἂν δὲν ἄλλο φανήσονται, πλὴν ἀπὸ δόντες Φιλίππου καὶ Θεβαίων Φωκίας, μόνον ἔτι ὀπίσω τῶ χεῖρε δῆσαντες. id est, Nihil aliud videbuntur, quam Philippo & Thebanis Phocenseis tradidisse, tantum non manus in tergum vincientes. Virg. Æn. 2. *Ecce manus iuuenem interea post terga reuinctum, &c.* At igitur se ciuis Romanos Karthagine vidisse manibus in tergum liberum retortis ac reuinctis. tergum autem liberum intellige ciuium Romanorum, qui sese Karthaginensibus vltro dederat. sic verò hunc locum esse intelligendum argumento sunt illa, quæ paullo post sequuntur, *Qui lora restrictis lacertis sensitmers, &c.*

PORTA SQVE NON CLAVSAS] Hæc eò pertinent, vt ostendat Karthaginensium securitatem à Romanis, vt & ea, quæ deinceps sequuntur. hoc enim fit sublato hostium metu: vt *Panduntur porta, &c.* Virg. Æn. 2. & Horat. de arte poët. *& apertis oia portis.*

ET ARVA MARTE COLI] & vidi ea arua coli, quæ fuerant iam à nobis populata ac vastata. populata *παθηπικόν*, cuius *ἐνεργηπικόν*, populo. Propert.

A Propert. lib. 3. *Hic olim ignaros luctus populavit Achivos. Virg. Georg. 1. populūque ingentem faris acervum Curgulio, atque inopi metuens formica senecta.* Idem lib. 1. *En. Non nos aut ferro Libycos populare penatibus Venimus, aut raptas ad littora vertere pradas.* Idem 12. *Et littora vestra V populat.*

AURO REPENSUS SCILICET] auro repensus, id est, auro redemptus. Nam pendebantur olim nummi, non numerabantur: & in emtionibus adhibebatur libra, & pondus, & libripens. Est autem ironia: quemadmodum in illo Terent. Andria. *id populū curat scilicet.* & Virg. *En. 4. Scilicet is superis labor est, enonra quietos sollicitat.* non est (inquit) verisimile, militem auro redemptum, acriter aut fortiter pro patria pugnaturum.

FLAGITIO ADDITIS DAMNUM] flagitium, peccatum est ab aliqua animi mollitia, aut ignavia profectum, quod dedecus ac turpitudinem affert: scelus autem, vel cum aliqua crudelitate & cade, vel cum impietate coniunctum est. Itaque libidines flagitiosas dicimus: & flagitiosam vitam: & militem flagitium admisisse, qui locum non tenuit, qui hostem extimuit, qui fugit.

B sic M. Tullius lib. 2. de finib. *satisne ergo pudori cōsulat, si quis sine teste libidini pareat? an est aliquid per seipsum flagitiosum, etiam si nulla comitetur infamia?* idem pro Cluent. *Statuerunt enim ita maiores nostri, ut si a multis esset flagitium rei militaris admisissum, sortitione in quosdam animaduerteteretur, ut metus videlicet ad omnes, pœna ad paucos perveniret.* Idem ad Attic. lib. 9. *spes me sustentabat fore, ut aliquid conveniret potius, quam aut hic tantum sceleris, aut ille tantum flagitij admitteret.* sceleratum Cæsarem, flagitiosum Pompeium esse significat. T. Livius lib. 44. *annalium, nam neque manere in iugo inopi, neq; regredi sine flagitio poterat.* Hor. Od. 9. lib. 4. *Peiusque letho flagitium timet.* Milites igitur ignavos, & qui propter timiditatem, hosti sese tradiderunt: auro redimere, est turpitudinem damno cumulare. hic de commutatione captiuorū nullū verbum: immō quæ hīc dicuntur, non commutationem captiuorum non esse vtrinque faciendam, sed redemptionem captiuorum Romanorū esse turpem atque inutilem significant.

C **NEQUE AMISSOS COLORES]** quemadmodum (inquit) lana, quæ prius erat candida, posteaquam aliquo alio colore tincta & infecta est, numquam suum candorem pristinum semel amissum recuperare potest: sic vera virtus vbi semel vitij ei contrarijs inquinata, atque ex animo deleta est, numquam postea reparari ab ijs, qui corruptiam, ac depravati sunt, vlllo pacto potest. hoc etiā pertinet ad significandum, non esse redimendos captivos Roman. Animaduertendum est autem, eum, nomen *medicata* posuisse significatione patiendi à verbo medico, as: quo & Virg. utitur Georg. 1. *Semina vidi equidem multos medicare serentis.* & 4. *Ipsa confident medicatis sedibus.*

CVRAT REP. DET] id est, solet, vel potest, tribuit sensum rei inanima. significat autem, virtutem vbi semel amissa est, si virtus amitti potest, numquam posse recuperari, numquamq; ad eos posse reuerti, qui ea amissa facti sunt deteriores.

DETERIORIBVS] depravatis, & corruptis.

SI PVGNAT EXTRICATA] talis argumentatio est, qualis illa: si cælum ruet, aut si meridie non lucebit, reperietur mulier pudica. sic M. Tul. 1. epist. li. 1. ad Attic. *Catilina, si indicatum erit meridie non lucere, certus erit competitor.* quamquam illo loco legendum puto hoc modo, *si indicatum erit, rationem eius haberi licere.* corruptè autem scriptum est in quibusdam libris, *Sic pugnat extricata, &c.* cum interpunctione post vocē *plagis.* Hæc enim horum verborum sententia est: si fieri potest, ut cerua, fugacissimum animal ac timidissimum natura, è plagis elapsa, ac tendiculis explicata, pugnare audeat: euenire etiam poterit, ut ille fortis sit, qui sese hostibus metu mortis, coactus tradiderit, & commiserit: atque ut is, qui in hostium potestatem venerit, loræque & vincula senserit, denuò sit ad pugnandum alacrior, hostemque in fugam vertat.

QVI PERFID. SE CRED. HOST.] qui se permisit hostium potestati. hæc enim vis est verbi credere hoc loco. aliàs fidei committere significat, aut committere simpliciter, quorum omnium exempla reperiuntur apud bonos scriptores. **E** M. Tull. epist. ad Marcell. lib. 4. *aut enim renouare bellū conati sunt: & hi se in Africam contulerunt: aut, quemadmodum nos, victori sese crediderunt.* pro lege Manilia. *Quare nolite dubitare, quin huic vni credatis omnia, &c.* Terent. Eunuch. *credere exercitum, consilia.* Idem Adelph. *illi credunt consilia omnia.* Idem Phorm. *Cuius tu fidem in pecunia perspexeris, ei verere pecuniam credere?* & Virg. Georg. 1. *Inuita properes anni spes credere terra.* & *En. 5. Nate Dea, si nemo audeat se credere pugne.* Idem lib. 4. *solam nam perfidus ille Te colere, arcanos etiam tibi credere sensus, &c.* idem 5. *Aneam credam quid enim fallacibus Austris? & 6. Ausus se credere cælo.* idem 11. *Cautius vi sano velles te credere Marti.* Tibull. lib. 2. eleg. 6. *spes sulcis credit aratis Semina, que magno sænore reddat ager.* & Horat. Od. 27. huiuslib. *Sic & Europe ninem doloso Credidit tauro latius.* & ibid. *age, te procella Crede veloci.* Idem Saty. 1. lib. 2. *Ille velut fidis arcana sodalibus olim Credebat chartis.* Ibidem, *Scena, viuacem crede nepoti Matrem.* sic & Græci loquuntur ἐπίστυον ἑαυτῶν τοῖς ἐξέροις. sic loquitur Plutarchus in Catone Vticensi, *ὅπως ἂν τῶν ἐξέροις μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν ἑαυτοῦ τὸ ἀνυπόδικον καὶ τὸ ἀνυπόδικον ἐπίστυε.* sic enim legendum est colloco, non ut in vulgatis, *τὸν ἀνυπόδικον, καὶ τὸν ἀνυπόδικον.* loquitur autem de Cæsare Catonis acerbissimo inimico, qui, cum Cato fratrem Capionem magnificentissima sepultura affecisset, neque sumtus tamen, quos in ea re fecerat, coheredibus suis reputasset, nihilque repetiuisset: scripsit tamen in Anticatonibus, illum mortui fratris cineres cribro percolasse, ut aurum in rogam à se coniectum colligeret ac recuperaret. sequuntur iam illa Plutarchi verba, *ὅπως ἂν τῶν ἐξέροις, &c.* id est, ut ego interpretor, ita auctoritatem illam suam ac licentiam à rationibus referendis ac iudicijs omnibus liberam ac solutam, non gladio solūm, verūm etiam stilo credebat, ac mittebat, quod perinde

A de est ac si diceret Plutarchus, Caesar sua illa regia potestate abutebatur non solum ad occidendos homines, verumetiam ad criminandos, & scripto maledico insectandos. estque, meo quidem iudicio, in illis Plutarchi verbis tralatio perlegans, quemadmodum enim, quod alteri creditum est, eo ille suo arbitrato uti & abuti potest, quamvis interdum iure non faciat: quia eius est fidei commissum, potestati que permissum: sic auctoritas, nullis legibus, nullisque iudicijs alligata, eleganter & venuste dicitur à Plutarcho, stilo & gladio credita ea, quam quis vsurpat ad alterum scripto acerbo & famoso lacerandum, gladioque occidendum: qui locus ab alijs interpretibus est prætermisus: ab alijs perperam & Græco conuersus. sed, ne virum doctiss. eundemque mihi amicissimum, Guliel. Sirletum merita laude fraudem ac spoliem, ishunc Plutarchi locum sic scriptum in codice manuscripto mihi Romæ ostendit: quam scripturam postea mihi confirmavit codex Donatiano octij manuscriptus.

ET MARTE POENOS PROT. ALT.] & altero prælio Pœnos superabit, ac subigetur, qui lora, &c. proteret progrediendo, seu porro teret. paullo aliter vsurpauit Od. 7. lib. 4. *ver proterit a-stas.* QVI LORA RESTRICTIS LACERTIS] ex hoc loco perspicuum est, ciuium Roman. captiuorum lacertos loris victos & astrictos fuisse, non, vt quidam putant, animi causa in tergum reiectos.

INERS] ignauus. aliter Oda superiore, *Qui terram inertem, &c.*

HIC, VNDE VITAM SVM. INSC. &c.] huius loci hæc sententia est. Hic miles nesciens, vitam ac salutem non esse ab hoste petendam, sed manu & victoria esse retinendam, & si belli fortuna victoriam hostibus adiudicet, pro libertate, & in libertate cadendum esse potius, quam hostis beneficio in seruitute viuendum: pacem, quæ nulla debet esse cum hoste, quamdiu vita suppetit, nisi armis aut victoria ereptis, aut condicione positis, cum bello confudit.

C PACEM DVELLO MISC.] quod non fuit faciendum. Nam in bello, cum hoste acriter, & implacabiliter pugnandum: in pace, ab armis recedendum.

PROBROSIS] flagitiosis, turpibus, vituperabilibus.

VT CAPITIS MINOR] vt capite minutus. dictum est autem *capitis minor* eadem ratione, quam *maturus aui, integer vite*, & similia, de quibus vide annot. ad Od. 2. lib. 1. Germanus Valens dicebat, intelligendum hinc sibi videri capitis minutionem, qua libertas quidem & ciuitas retinentur, status verò mutatur: qua de re consulendæ sunt institutiones iuris ciuilibus. Germanum Valentem adiuuat illud, quod scribit M. Tullius lib. 3. de offic. *sententiam in senatu dicere recusauit, quod diceret, quamdiu iureiurando hostium teneretur, non esse se senatorem.*

ET VIRILEM TORVVS HVMI POS. &c.] & vultu toruo oculos in terra defixos habuisse. hoc loco gestus est constantis, vt alibi dicemus.

toruus: *τὸν σπῆν δὲ τὸν*. epist. ad Marcen. 3. *Quid? si quis toruo vultu ferus, & pede nudo, &c.*

DONEC LABANTEIS CONSILIO] ordo est, donec consilio numquam aliàs dato firmaret patres labanteis, id est, nutanteis, & in certa sententia non constanteis, seu dubitanteis: vel non satis firmos, non satis rectè sentienteis. huc pertinet illud Ennianum. *Quò vobis mentes, rectè qua stare solebant Antehac, dementes sese flexere vias?* sic autem postremum versum restitui, qui sic vulgò legitur, *dementi sese flexere ruina?*

ATQVI SCIEBAT, QVÆ SIBI] M. Regulum illigatum in machina resectis palpebris Karthagineses vigilando necauerunt, M. Tull. in Pison. Idem de offi. 3. *neque tamen ignorabat, se ad crudelissimum hostem, & ad exquisita supplicia proficisci, sed insurandum conseruandum putabat.*

DIMO, OBST. PROP.] liber Rain. Card. habet, *amicos.*

MORANTEM] tardantem, impediendum. significat actionem. aliter in Od. 7. lib. 2. *morantem diem dixit.*

DIIVDICATA LITE] transacta, decisa.

TENDENS] meditans ire. iter habens, vt epist. ad Valam lib. 1. *quò tendis? nō mihi Cumas Est iter.*

VENAFRANOS] Venafrum, Oppidum in Campania, vt sup. diximus ad Odam 6. lib. 2. *Viridique certat, &c.*

LACEDÆMONIVM] à Phalantho Lacedæmonio conditum. Od. 6. lib. 2.

AD ROMANOS. Ode 6.

Corruptos suæ ætatis mores insectatur.

DELICTA maiorum immeritus lues
Romane, donec templa refeceris,
Ædeisque labenteis deorum, &
Fæda nigro simulacra fumo.

Dij te minorem quòd geris, imperas:
Hinc omne principium: huc refer exitum.

Dij multa neglecti dederunt
Hesperia mala luctuose.

Iam bis Monæsis, & Pacori manus
Non auspiciatos contudit impetus

Nostros: & adiecisse prædam
Torquibus exiguis renidet.

Pene occupatam seditionibus
Deleuit urbem Dacus, & Æthiops,

Hic classe formidatus, ille
Missilibus melior sagittis.

Facunda culpa sæcula, nuptias

Primum